

Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7
drs. G.J. Salden
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

Datum 15 mei 2012
Ons kenmerk SBI-MNFr-12041698
Pagina 1 van 6

Telefoon 020 - 797 20 22

Betreft Consultatiereactie AFM op

Geachte mevrouw Salden,

Hierbij reageren wij op het Wijzigingsbesluit Financiële Markten 2013 dat u op 14 april ter consultatie heeft voorgelegd. Wij danken u voor de gelegenheid om onze visie te kunnen inbrengen.

De AFM is verheugd met de maatregelen die in dit Wijzigingsbesluit worden voorgesteld. De wijzigingen betreffen onder meer het provisieverbod, de bankierseed, de vakbekwaamheid, de ontwikkeling van financiële producten en transparantie-eisen voor hypothecair kredietaanbieders. Tenslotte introduceert het Wijzigingsbesluit een verbod op het investeren in fabrikanten van clustermunie.

We verwachten dat deze wijzigingen ertoe bijdragen dat de kwaliteit van de advisering omhoog gaat, de klant beter wordt geïnformeerd, de adviseur daadwerkelijk naast zijn klant komt te staan en dat er betere producten beschikbaar komen op de markt. Het provisieverbod, zo meent de AFM, zal bijdragen aan advisering in het belang van de consument. Het is een noodzakelijke maatregel om de cultuur te veranderen, niet het product en de bijbehorende provisies beïnvloeden de adviseur en zijn advies, maar de behoefte van de consument.

Ten aanzien van de bankierseed vindt de AFM het positief dat ervoor gekozen is om de eed te laten gelden voor alle financiële ondernemingen. Niet alleen (mede)beleidsbepalers (bestuurders en commissarissen), maar alle medewerkers die werken onder verantwoordelijkheid van de financiële onderneming moeten haar afleggen.

De AFM is van mening dat het nieuwe bouwwerk vakbekwaamheid zoals voorgesteld in het BGfo een vooruitgang is ten op zichte van het huidige bouwwerk. Wij zijn er van overtuigd dat de diplomaplicht voor alle adviseurs en (gevolmachtigd agenten) een stap vooruit is. Ook voor de sector is de diplomaplicht van toegevoegde waarde – immers, adviseurs krijgen door de diploma's ook meer arbeidsmobiliteit – ze kunnen nu makkelijker bij een andere onderneming aan de slag omdat ze beschikken over universele diploma's. Wij juichen ook toe dat het niveau van de modules wordt opgeschroefd en er vaardigheden en professioneel gedrag worden toegevoegd.

De AFM hecht er aan om te benadrukken dat het voor de AFM van belang is goed inzicht te hebben in de wijze waarop financiële producten ontwikkeld worden en hoe het klantbelang daarin meegenomen wordt. Doelstelling van deze norm en het toezicht van de AFM is dat de financiële producten vanuit het oogpunt van consumenten een

Datum 15 mei 2012
Ons kenmerk SBI-MNFr-12041698
Pagina 2 van 6

toegevoegde waarde opleveren en voorzienbare teleurstellingen worden voorkomen. Daar is een aantal basisactiviteiten in het productontwikkelingsproces voor nodig. Deze activiteiten worden in de voorgestelde regelgeving opgesomd en vormen een minimuminvulling van het proces.

De AFM denkt met de norm voor productontwikkeling vroegtijdig zicht te krijgen op de wijze waarop financiële producten worden ontwikkeld en de wijze waarop producten voorzien in de behoeften van klanten. Doordat de norm mogelijkheden biedt zowel in het proces als naar aanleiding van de uitkomsten van het proces in te grijpen, kan de AFM doelgericht en vroeg in de waardeketen optreden. Voor evidente situaties waarbij duidelijk het belang van de consument niet wordt gediend biedt de wettelijke norm concrete handvatten. In de praktijk zal er ook sprake zijn van minder evidente situaties. Voor deze situaties zal de AFM, in dialoog met de markt, een aantal begrippen uit deze bepaling verder verduidelijken.

Ten aanzien van de nieuwe regels voor aanbieders van hypothecair krediet verwacht de AFM dat deze er aan bijdragen dat het rentebeleid van aanbieders transparanter en klantvriendelijker wordt. Het gelijk behandelen van klanten, onder meer door kortingen beschikbaar te maken voor zowel nieuwe en bestaande klanten, versterkt de positie van de consument bij het af- en oversluiten van een hypotheek. Wij zijn ervan overtuigd dat het transparant maken van variabele hypotheektarieven, zowel precontractueel als gedurende de looptijd, het inzicht van consumenten in de risico's van een stijging van maandlasten vergroot. Daarnaast zal het verplichte openbaar maken van alle hypotheektarieven naar mening van de AFM, bijdragen aan een verlaging van overstapdrempels.

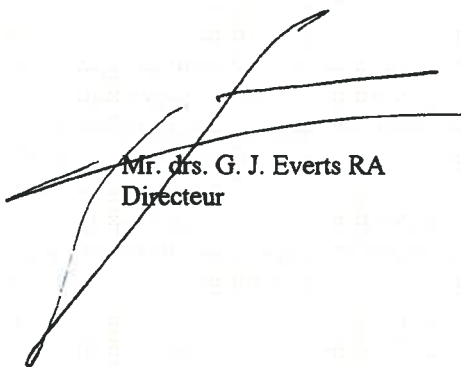
Verder kan de AFM zich vinden in het voorgestelde verbod op het investeren in (buitenlandse) ondernemingen die clustermunitie produceren. Met dit verbod geeft Nederland een concrete invulling aan haar verplichtingen onder het Verdrag inzake Clustermunitie.

Per traject hebben we een aantal opmerkingen, die we in de bijlage hebben aangegeven

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

ir. T.F. Kockelkoren MBA
Bestuurslid

Mr. drs. G. J. Everts RA
Directeur

Bijlage

Provisieverbod

1. **Artikel 86b Wettekst** Door te werken met een definitie van 'een financieel product' in art. 86b voor paragraaf 8.2.2. bestaat het risico op verwarring over de reikwijdte van de artikelen. Want 'financieel product' in de zin van art. 1:1 Wft is ruimer dan een 'financieel product' als bedoeld in de nieuwe paragraaf 8.2.2 BGfo. We zouden er een voorstander van zijn indien de producten apart worden genoemd.
2. **Artikel 86 Toelichting** In de toelichting staat opgenomen dat het dienstverleningsdocument aan moet sluiten bij de dienstverleningsvraag van de consument. Vervolgens staat als voorbeeld genoemd: *De consument heeft op basis van deze vraag verschillende financiële producten nodig. Bijvoorbeeld een hypothecair krediet, eventueel een vermogensopbouwproduct en een opstalverzekering.* Wij stellen voor om opstalverzekering te vervangen door risicodekking. Opstalverzekering is namelijk een product dat niet onder het provisieverbod valt, en dus als zodanig niet moet worden meegenomen in het dienstverleningsdocument.

Vakbekwaamheid artikel II A en B (hoofdstuk 2)

1. **Definitie Vermogen** In de voorgestelde tekst staat nu de volgende definitie opgenomen: *vermogen: levensverzekeringen, niet zijnde pensioenverzekeringen, en lijfrentespaarrekeningen, deelnemingsrechten in beleggingsinstellingen voorzover toegestaan onder het Nationaal Regime MiFID als gedefinieerd in de vrijstellingsregeling Wft, en beleggingsobjecten.*

Het nationaal regime volgt uit de Vrijstellingsregeling Wft en hoeft naar onze mening als zodanig niet in de Wft geregeld te worden. Bovendien is de term 'nationaal regime' geen juridische term. Wij zouden graag zien dat de definitie hier op wordt aangepast.

2. **Sparen en betalen** In de huidige situatie gelden er geen vakbekwaamheidseisen voor de diensten Sparen en betalen. Deze vrijstelling heeft onder meer tot gevolg dat bij geconstateerde overtredingen of anderszins de AFM niet de gehele vergunning van een partij kan intrekken. Dit leidt onder meer tot vervuiling van ons register en geeft mogelijk ook consumenten een verkeerde indruk van een partij. De AFM is daarom verheugd dat nu de Wft Basis verplicht wordt. Des te meer omdat de Wft Basis reeds eind- en termen over sparen en betalen bevat. Daarnaast zal de diplomaplicht voor adviseren in sparen en betalen ook bijdragen aan de arbeidsmobiliteit van deze adviseurs.
3. **Overgangstermijn** In de huidige regeling is reeds een overgangstermijn ten behoeve van de overgangsregeling Pensioenverzekering opgenomen. Het nieuwe voorstel voor vakbekwaamheid behelst echter ook een overgangstermijn. Wij wijzen er graag op dat het van belang is deze bepaling van art. 171a (overgangstermijn voor pensioenverzekeringen) niet al op 1 januari 2013 uit de wettekst wordt geschrapt, maar pas op 1 januari 2014. Beide overgangstermijnen blijven zodoende naast elkaar bestaan.

Productontwikkelingsproces (artikel 32)

1. In het eerste lid staat de zinsnede “op evenwichtige wijze rekening houden met de belangen van de consument, cliënt en begunstigde”. In de toelichting wordt duidelijk gemaakt dat de procedures of maatregelen aantoonbaar moeten voorzien in het ontwikkelen van producten die in het belang zijn van de consument, cliënt of begunstigde. Deze toelichting onderschrijft de AFM van harte.

Vervolgens wordt duidelijk gemaakt dat de onderneming ook de belangen van de aandeelhouders en werknemers mee moet wegen. Uiteraard begrijpt de AFM dat er meer belangen in een onderneming samenkomen en dat daarom, evenwichtig, met die verschillende belangen rekening moet worden gehouden. De passage wordt afgesloten met “*De verplichting om de belangen van de consument, cliënt of begunstigde op evenwichtige wijze mee te wegen in het productontwikkelingsproces doet uiteraard niet af aan het stakeholdersmodel.*” De AFM hecht er aan te benadrukken dat de verhouding tussen de evenwichtige belangenafweging uit de voorgestelde bepaling en het stakeholdersmodel zeker niet in mag houden dat het belang van de consument in het gedrang komt doordat aan andere belangen, bijvoorbeeld aandeelhouders, een groter gewicht wordt toegekend. Zodra die situatie zich voordoet kan er, wat de AFM betreft, geen sprake meer zijn van een evenwichtige belangenafweging. De AFM verzoekt om het voorgaande te verduidelijken in de toelichting.

2. Bij de toelichting op lid twee staat het volgende: “*De financiële onderneming dient zijn distributieaanpak af te stemmen op de vastgestelde doelgroep van het financiële product. Hiermee wordt gewaarborgd dat bij de distributie, een product uitdrukkelijk niet bij groepen terecht komt waar het pertinent niet voor is bedoeld.*” De AFM is voorstander van een weloverwogen distributie die op goede wijze rekening houdt met de te bereiken doelgroep. De waarborg waarover in de tekst wordt gesproken ziet de AFM als een ondergrens, uiteraard willen we ten minste voorkomen dat een product uitdrukkelijk niet bij een doelgroep komt waar het pertinent niet voor bedoeld is. De AFM meent dat deze bepaling verder gaat dan slechts het behalen ofwel waarborgen van deze ondergrens. De inspanning moet gericht zijn op het bereiken van de juiste doelgroep en niet, althans niet alleen, op het uitdrukkelijk voorkomen van het bereiken van de pertinent verkeerde doelgroep.
3. In de toelichting bij lid vier wordt ingegaan op risico’s in een product. Er wordt vermeld: “*Van afbreuk doen aan de belangen van de consument, cliënt of begunstigde hoeft geen sprake te zijn wanneer bij een financieel product een risico zich manifesteert, mits dit risico past bij de risicobereidheid van de doelgroep en het in de verplichte en onverplichte productinformatie duidelijk voor het voetlicht is gebracht.*” De AFM deelt de opvatting dat in een product ook risico’s mogen zitten en dit niet per definitie leidt tot een ondeugdelijk product. De AFM onderschrijft ook dat dit risico vervolgens wel moet passen bij de risicobereidheid van de consument en de productinformatie. De AFM voegt aan dit rijtje graag nog het aspect “doelstelling” toe en verzoekt de minister dit aan te passen. Een risico moet passen bij de doelstelling van de consument en het product. Ook als een consument bereid is veel risico’s te nemen en het risico goed is omschreven in de productinformatie, betekent niet meteen dat dit risico past bij het behalen van de financiële doelstelling. Zo is een pensioendoelstelling met bijbehorend beleggingsproduct met lange looptijd niet gebaat bij overwegend beleggen in opties en futures, maar hoort daar eerder een life cycle beleggingsstrategie bij.

Hypotheekrente (artikelen 51b, 59b, 68a, 68b en 81a)

1. In artikelen 59b en 68a wordt onder meer bepaald dat aanbieders informatie dienen te verschaffen over de componenten waaruit de variabele hypotheekrente is opgebouwd. In de toelichting bij deze artikelen wordt een aantal componenten benoemd die aanbieders kunnen opnemen om de algemene (niet verstrekkinggerelateerde/ LTV) opslag op het basistarief te specificeren. De AFM merkt hierover op dat het aanbieders vrij staat de hoogte van de verschillende componenten –kwantitatief- te benoemen. Uit hoofde van de wettelijke norm ziet de AFM dan ook geen risico voor het eventueel vrijkomen van concurrentiegevoelige gegevens of overige gegevens die anderszins de stabiliteit van de financiële onderneming zouden kunnen raken. De AFM verzoekt om het voorgaande te verduidelijken in toelichting.
2. Art 68b schrijft voor dat een aanbieder 3 maanden voor het verlopen van de rentevastperiode een aanbieding doet voor de volgende rentevastperiode. De AFM is sterk voorstander van het tijdig informeren van de consument over het aflopen van de rentevastperiode en het daarbij doen van een concreet aanbod. Het belang van een concreet aanbod boven een zgn. indicatief rentevoorstel blijft in de toelichting bij dit artikel echter onbelicht, terwijl naar de mening van de AFM een tijdig concreet aanbod wel degelijk noodzakelijk voor het belang van consumenten om voldoende tijd over te houden om weloverwogen alle oversluitmogelijkheden te kunnen overwegen en te benutten. Wij verzoeken dit in de toelichting te verduidelijken. Overigens is de AFM, op basis van tot haar beschikbare gegevens, van mening dat de toegenomen transparantie over de tarieven van vergelijkbare aanbieders door de publicatieverplichting van artikel 51b, en daarmee het toegenomen inzicht in de oversluitmogelijkheden, en het gelijk behandelen van nieuwe en bestaande klanten, voldoende tegenwicht vormt voor eventuele minder gunstige verlengingvoorstellen.
3. In de toelichting op artikel 81a wordt aangegeven dat *"een aanbieder van een hypothecair krediet bij vergelijkbare omstandigheden een zelfde aanbod voor een bepaalde rentevastperiode dient te doen aan een nieuwe en bestaande klant."* De AFM is sterk voorstander van het gelijk behandelen van nieuwe en bestaande klanten en daarmee het uitbannen van een ongewenste vorm van prijsdifferentiatie waarbij nieuwe klanten na een eerste rentevastperiode, in een markt met relatief hoge overstapdrempels, worden geconfronteerd met hogere prolongatietarieven of kortingen die alleen beschikbaar zijn voor nieuwe klanten (het zgn. lock-in effect). De gelijke behandeling betekent dat het geoffreerde tarief voor bestaande klanten bij renteverlenging gelijk moet zijn aan die bij een nieuwe klant, iets dat op dit moment niet altijd het geval is. Een belangrijk aspect dat in de toelichting op dit moment onderbelicht blijft is dat zogeheten kortingsacties van tijdelijke aard, wel degelijk mogelijk blijven, zolang zij gelden voor nieuwe en bestaande klanten. Een zogeheten kortingsactie die alleen bij nieuwe klanten wordt ingezet, en daarmee voor een deel wordt betaald door bestaande klanten, werkt uiteindelijk niet in het voordeel van de consument. We verzoeken dit in de toelichting te verduidelijken.

Clustermunitie Besluit marktmisbruik Wft

1. De AFM vindt het wenselijk dat de reikwijdte van het verbod wordt verduidelijkt in artikel 21 a door te bepalen dat er een lijst zal worden gepubliceerd met namen van fabrikanten van cluster munitie die onder de reikwijdte van het financieringsverbod vallen. De AFM vindt het passend dat de rijksoverheid deze lijst opstelt, al dan niet in of na overleg met de AFM en marktpartijen. Het gaat immers om een verbod dat

Datum 15 mei 2012
Ons kenmerk SBI-MNFr-12041698
Pagina 6 van 6

ingrijpt in de investeringsvrijheid van beleggers. In dit verband merken wij op dat eenzelfde norm in België en Luxemburg eveneens is ingevuld via een lijst met verboden ondernemingen.

Een lijst van verboden ondernemingen maakt handhaving van het verbod doelmatiger voor zowel de AFM als voor financiële ondernemingen. Een financiële onderneming kan immers op basis van een concreet overheidsverbod makkelijker haar processen inrichten en aan cliënten onderbouwen waarom bepaalde transacties in financiële instrumenten niet worden uitgevoerd. Het is bovendien van belang dat alle Nederlandse financiële ondernemingen ten minste dezelfde groep ondernemingen uitsluiten. De AFM merkt daarbij op dat het financiële ondernemingen uiteraard vrij staat om in aanvulling op deze groep, opgenomen op de centrale lijst, ook andere vennootschappen uit te sluiten, zowel op grond van hun betrokkenheid bij clustermunitie als andere overwegingen.

2. Artikel 21a, lid 1 onder a, zou na 'cruciale onderdelen daarvan' uitgebreid moeten worden met de zinsnede 'voor verpakking, transport en het doelgericht afvuren of afwerpen van specifiek cluster munitie bedoelde onderdelen'. De AFM vindt deze uitbreiding noodzakelijk om te bewerkstelligen dat ook onderdelen die specifiek noodzakelijk zijn voor het verspreiden van clustermunitie onder de reikwijdte van het verbod vallen.
3. De AFM heeft een voorkeur voor het schrappen van de uitzondering voor transacties gebaseerd op een index genoemd in artikel 21a, lid 2, onder a. Deze uitzondering maakt het voor financiële ondernemingen mogelijk om het verbod te omzeilen met een simpele verwijzing naar een door een derde partij samengestelde index en de mededeling dat deze index passief wordt gevolgd. Dit terwijl heel eenvoudig ook binnen een dergelijke beleggingstrategie de uitsluiting kan worden geëffectueerd.
4. De AFM vindt dat de uitzondering in artikel 21a, lid 2, onder c eveneens zou moeten worden geschrapt. Als fabrikanten moeite gaan krijgen om zich te financieren, bijvoorbeeld vanwege het succes van de boycot, zullen ze alternatieve routes opzoeken. Door financiering van andere projecten toe te staan, zal de financiële druk op de fabrikant om te stoppen met clustermunitie afnemen. Dit draagt niet bij aan de doelstelling van de boycot, te weten de wens dat fabrikanten afstand nemen van de productie van clustermunitie.
5. De AFM gaat er van uit dat het voor het handhaven van het verbod geen significante toezichtcapaciteit nodig zal zijn. Controle op de naleving van het verbod zal worden meegenomen in de reguliere toezichtprocessen op financiële ondernemingen. Om toezichtkosten te beperken is een duidelijke norm gewenst (zie ook punt 1).